

Od ústavu k dospělosti: Výzkum odhaluje, co nejvíce pomáhá dětem z dětských domovů při vstupu do dospělosti

Praha, 20. srpna 2024

Není tajemstvím, že děti vyrůstající v dětských domovech mají horší „startovní čáru“ pro vstup do samostatného života než děti žijící v rodině. Nadace Sirius proto spolu s Nova pomáhá realizovalo výzkum s agenturou Simply5, který měl za cíl najít faktory, které mladým dospělým odcházejícím z dětských domovů pomáhají úspěšně zvládnout začlenění do společnosti. Dle výzkumu jim nejvíce v budoucím životě pomůže, když mají blízkou osobu mimo dětský domov, které důvěřují. Dále také komunity, jejíž jsou děti dlouhodobě součástí, či plánování budoucnosti po malých krocích. Výzkum byl inspirován filmem Američanka režiséra Viktora Tauše. Film, jehož premiéra proběhne v září, je postaven na skutečném příběhu ženy, která prožila své dětství v ústavní péči.

Nemusíme měnit zákony, abychom změnili životy

Výzkum ukázal, že čtyři hlavní faktory mohou výrazně usnadnit přechod do dospělosti pro děti z dětských domovů a k jejich realizaci není potřeba žádných složitých legislativních změn. „*Dětem pomáhá, když mají někoho blízkého mimo zařízení, komu mohou důvěřovat a na koho se mohou kdykoli obrátit,*“ vysvětluje výzkumnice Eliška Nováková ze Simply5. Významnou roli hraje i začlenění do stabilní komunity – třeba sportovního klubu. „*Velmi důležité také je, aby se děti osamostatňovaly postupně a s podporou nějakého dospělého mentora. Posledním faktorem je pak rozložení cílů do menších, zvládnutelných kroků, které mohou s někým konzultovat,*“ dodává Nováková.

Dětem chybí vzory a důvěra

Ne všechny dětské domovy jsou schopné tyto potřeby naplnit. Některé domovy nemají ani startovací byty. Plošným problémem je navíc nedostatečný personální standard. „*Nedostatek personálu znamená, že mladí dospělí jsou často po odchodu ze zařízení odkázáni jen sami na sebe. Vychovatelé dětského domova jsou ale často jediní lidé, ke kterým má mladý člověk důvěru a na které by se obrátil o pomoc,*“ komentuje závěry výzkumu ředitelka Nadace Sirius Dana Lipová. „*Mladý dospělý tak zůstává často na nové dospělácké problémy úplně sám. Na rozdíl od dětí, které vyrůstaly v rodině, nemá v zádech nejbližší příbuzné, kteří ho v případě nějaké chyby podrží. Děti z dětského domova mají na začlenění do dospěláckého života jen jeden pokus, pokud selžou, má to pro jejich další život často dramatické následky.*“ A právě zde tkví jeden z největších problémů. Bez důvěryhodné osoby na blízku čelí mladí lidé dospělému životu s obrovskou nejistotou.

Hostitelská péče jako záchranná síť pro děti z domovů

„*Představte si, že by každé dítě z dětského domova mělo svého patrona – dospělého kamaráda, který ho provede nástrahami dospělosti. Hostitelská péče se ukazuje jako účinné řešení, které může překlentnout propast mezi ústavní péčí a skutečným světem,*“ dodává Lipová. Pokud se podaří dítěti

najít včas blízkou osobu, kterou nesdílí s dalšími dětmi v zařízení, stává se tato osoba jeho opěrným bodem po odchodu ze zařízení. Tento dlouhodobý vztah představují pro děti tzv. hostitelé, patroni nebo průvodci. Jde o dobrovolníky, kteří prochází přípravou a mají možnost konzultace s odborníky, a kteří se stávají dospělým průvodcem dítěte. Nejde v žádném případě o nahrazení rodiny dítěte. *„Důležité je, aby k nim taková osoba přistupovala individuálně, s respektem k jejich povaze, osobnímu příběhu a specifickým potřebám. Pomohla jim, když si nebudou s čímkoli vědět rady a provedla je každodenní agendou, ale především jim umožnila navázat a udržovat zdravé mezilidské vztahy. Často jde o jedinou osobu, která dítěti věří, že dosáhne toho, co si naplánuje“* doplňuje zakladatelka organizace SPOLUŽIVOT Tereza Šindlerová, která s hostiteli spolupracuje.

Z výzkumu vyplývá, že podpora, kterou dítě dostává v rámci hostitelské péče, může představovat řešení limitů ústavní péče. Tato osoba nemá žádný právní vztah k dítěti, jako např. pěstoun. Jeho smyslem je zprostředkovat dítěti běžný život mimo zařízení a poskytnout mu důvěrný a stabilní vztah, stát se jeho blízkou osobou, ukazovat mu pozitivní vzory a naučit ho budovat a udržovat vztahy s ostatními lidmi. Hostitele, patrony nebo průvodce, jak se tyto osoby v České republice označují, již podporuje řada neziskových organizací jako např. SPOLUŽIVOT, Dobré víly, NF Veroniky Kašákové, Děti patří domů nebo Liga otevřených mužů.

Film Amerikánka, inspirovaný skutečným příběhem ženy, která prožila své dětství v ústavní péči, a jehož premiéra proběhne v září, upozorní na tyto zásadní otázky. Ukazuje, jak důležité je mít někoho, komu mohou děti z dětských domovů věřit, a kdo jim ukáže, že v životě je možné dosáhnout velkých věcí, i když začátky nejsou jednoduché.

Odkazy:

Výzkum a infografika na stránkách Nadace Sirius:

<https://www.nadacesirius.cz/vyzkumy>

Další podklady a žádosti o rozhovor:

Dana Lipová

Ředitelka Nadace Sirius

reditelka@nadacesirius.cz

+420 731 328787

Tereza Šindlerová

Zakladatelka SPOLUŽIVOT

tereza@spoluzivot.cz

+420 777 757 700

Eliška Nováková

Výzkumnice Simply5

eliska.novakova@simply5.cz

+420 605 894 609